ו [כ]תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן קוֹרִין לְאוֹר הַנֵּר, מִפְּנֵי (ס) (טו) שֶׁאֵימַת רַבָּן עֲלֵיהֶם: ז [ל]מֶתֶר (טז) לִקְרוֹת בַּמֶּה מַדְלִיקִין לְאוֹר הַנֵּר, שֶׁהֲרֵי הוּא מְזַכִּיר אִסּוּר שַׁבָּת, וְאֵינוֹ יִשְׁבָּח: ח [מ]נוֹהָגִים לִקְרוֹת בְּלֵיל יוֹם כִּפּוּרִים בַּמַּחֲזוֹרִים, מִפְּנֵי שֶׁאֵימַת יוֹם הַכִּפּוּרִים עֲלֵיהֶם: ט [נ]לֵיל פֶּסַח שֶׁחָל/לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, מֶתֶר לִקְרוֹת הַהַגָּדָה בַּסֵּפֶר, מִשּׁוּם דְּהָוֵי כְּעֵין רָאשֵׁי פְּרָקִים, (יז) דְּאֵין עַם הָאָרֶץ שֶׁלֹּא תְּהֵא שְׁגוּרָה בְּפִיו (ע) (יח) קְצָת: י [ס]הָרַב מֵהַיכָן יִקְרָאוּ הַתִּינוֹקוֹת, וּלְמַדֵּר רָאשֵׁי הָפָרָשִׁיוֹת [ע]בְּפִיו בַּסֵּפֶר, וְקוֹרֵא כָּל שְׁאָר הַפָּרָשָׁה עַל פֶּה. וְרָאשֵׁי פָּרָשִׁיוֹת לְאוֹ דַּוְקָא, אֶלָּא * כָּל שֶׁיּוֹדֵעַ הַפָּרָשָׁה עַל פֶּה וּבְקִצָּת צָרִיךְ לִרְאוֹת בַּסֵּפֶר, שָׁרֵי, שֶׁמַּאַחַר שֶׁאֵינוֹ מֵעֵין בַּסֵּפֶר תָּמִיד אִית לַהּ הֶכֵּרָא וְלֹא אָתֵי לְהַטּוּיֵי: יא [פ]כֵּלִים הַדּוֹמִים זֶה לָזֶה (יט) וְצָרִיךְ עִיּוּן לְהַבְחִין בֵּינֵיהֶם, * אָסוּר לְבָרְקָן לְאוֹר הַנֵּר. וַאֲפִלּוּ לְהַבְחִין בֵּין בְּגָדָיו לִבְגְדֵי אִשְׁתּוֹ, אִם הֵם דּוֹמִים אָסוּר לִבְדֹּק: יב [צ]שֶׁמֶשׁ שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ אָסוּר לוֹ (כ) לִבְדֹּק כּוֹסוֹת וּקְעָרוֹת לְאוֹר הַנֵּר, מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ מַכִּירָן, בֵּין בִּנֵּר שֶׁמָּן זַיִת בֵּין בִּנֵּר שֶׁל נֵפְט *(פרוש, מין זֶפֶת לָבָן וְרֵיחוֹ רַע) (כא) שֶׁאוֹרוֹ רַב. הַגָּה: וְיֵשׁ מַתִּירִין (כב) בְּשֶׁל נֵפְט, אֲפִלּוּ בְּשֶׁמֶשׁ שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ (טור ובית יוסף (ד״ה ולכך) בשם הפוסקים). * אֲבָל שֶׁמֶשׁ קָבוּעַ מֻתָּר לוֹ לִבְדֹּק (כג) * לְאוֹר הַנֵּר כּוֹסוֹת, מִפְּנֵי (כד) שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ עִיּוּן הַרְבֵּה. וְאִם הָיָה נֵר שֶׁל שֶׁמֶן זַיִת, הַמַּדְלִיק שָׁם מִבְּעוֹד יוֹם, לְפִי שֶׁהַתְּפִלָּה וּשְׁאָרֵי דְּבָרִים שֶׁהוּא אוֹמֵר וַדַּאי שְׁגוּרִים בְּפִיו יוֹתֵר מִן הַהַגָּדָה בְּפֶסַח, אֲבָל לִלְמֹד שָׁם אָסוּר, כֵּיוָן שֶׁצָּרִיךְ לְעֵין הֵיטֵב. אֲבָל לְמָה שֶׁהַתִּרְנוּ [לְעֵיל סָעִיף קָטָן ג׳] בְּנֵר שֶׁל שַׁבָּת אֵין כָּאן אִסּוּר. ט״ז (סק״ח) עַיֵּן שָׁם:

כ שם י״א (ע״א) (י״ג ע״ב). ל טור בְּשֵׁם סֵפֶר הַמִּצְוֹת וְהֵיכִי סָמַ״ק (מצוה רפב). מ שם בְּשֵׁם (בַּעַל הַתְּרוּמוֹת) [סֵפֶר הַתְּרוּמָה] (סי׳ ריט). נ שִׁבְּלֵי הַלֶּקֶט (סי׳ סה) בְּשֵׁם ר׳ בִּנְיָמִין. ס שַׁבָּת י״א (ע״א) (י״ב ע״ב). ע בֵּית יוֹסֵף (ד״ה והרב מִפְּרוּשׁ רַשׁ״י (ב: ד״ה ראשי) [שֶׁכָּן נִרְאֶה מִדִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים. פ שם בְּגְמָרָא י״ב (ע״א). צ שם לְרַצּוֹת רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ה׳ (הט״ז) לְפִי גִּרְסָתוֹ בְּגְמָרָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּגִּיד שָׁם וְהַכֶּסֶף מִשְׁנֶה וְהַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ובביאור דיעים).

בְּאֵר הֵיטֵב

רע״ו, מִכָּל מָקוֹם אֵין לֵישֵׁב בְּסָמוּךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל סִימָן רנ״ה סָעִיף קָטָן ג׳ עַיֵּן שָׁם: ו (מ) שֶׁאֵימַת רַבָּן. אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּפְנֵי רַבָּן שָׁרֵי. ט״ז (סק״ז), מִנַּן אַבְרָהָם (סק״ח): ט (ט) קְצָת. וּמִשְּׁעַם זֶה יֵשׁ לְהַתִּיר לְמִשְׁכִּים בְּשַׁבָּת לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמִתְפַּלֵּל לְאוֹר הַנֵּר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁמַּתִּיר לְהִתְחַמֵּם נֶגֶד הַמְּדוּרָה כִּדְאִיתָא סוֹף סִימָן רע״ו, מִכָּל מָקוֹם אֵין לֵישֵׁב בְּסָמוּךְ אֲצֶל זַנְבוֹת הָאוּדִים, כִּי יֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁיִּגַּע בָּהֶם כְּדֵי שֶׁיִּבְעֲרוּ הֵיטֵב, כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּהַפְּכִין בְּזַנְבוֹת הָאוּדִים. (יט) [א]וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ דְּלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁיָּבוֹא לְזֶה: ו (ט) שֶׁאֵימַת רַבָּן. שֶׁאֵין פּוֹשְׁטִין יָד לְשׁוּם דָּבָר וַאֲפִלּוּ (יג) בְּחֹל אֶלָּא עַל פִּי רַבָּן, וְלֹא אָתֵי לְאַצְלוֹיֵי. וּמַשְׁמַע מִפְּתִימַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁסּוֹבֵר כְּהָרַשְׁבָּ״א (יב: ד״ה וכולה) דַּאֲפִלּוּ אֵין רַבָּן עִמָּהֶן שָׁרֵי, דְּכָל שָׁעָה מִתְיָרְאִין שֶׁיָּבוֹא רַבָּן וְלֹא יַטּוּ. [ב]וּבְאֶלְיָה רַבָּה (סק״י) הֵבִיא הָרַבֵּה פּוֹסְקִים שֶׁחוֹלְקִין אֲרַשְׁבָּ״א: ז (טז) לִקְרוֹת בַּמֶּה מַדְלִיקִין. מַשְׁמַע דְּדַוְקָא בַּמֶּה מַדְלִיקִין שָׁם נִזְכָּר עִנְיְנֵי אִסּוּר הַדְלָקָה, וְאֵינוֹ יִשְׁכַּח וְיַדְלִיק, אֲבָל שְׁאָרֵי הִלְכוֹת שַׁבָּת לֹא: ט (יז) דְּאֵין עַם הָאָרֶץ וְכוּ'. וְאִם הוּא עַם הָאָרֶץ שֶׁלֹּא לָמַד מֵעוֹלָם וְאֵין שָׁגוּר בְּפִיו כְּלָל בְּלִי סִדּוּר וְאֵין לוֹ שָׁם שׁוּם אָדָם שֶׁיְּבַקְּשֵׁהוּ שֶׁיִּתֵּן דַּעְתּוֹ עָלָיו שֶׁלֹּא יַשָּׁה, מִכָּל מָקוֹם אִפְשָׁר גַּם כֵּן דְּיֵשׁ לְהָקֵל שֶׁלֹּא לְבַטֵּל מִצְוַת הַגָּדָה שֶׁהוּא מִן הַתּוֹרָה, אֲפִלּוּ אֵין לוֹ רַק נֵר שֶׁל שֶׁמֶן [פְּרִי מִגְדִּים (משׁ״ז סק״ח)]: (יח) קְצָת. וּמִשְּׁעַם זֶה יֵשׁ לְהַתִּיר לַמַּשְׁכִּים בְּשַׁבָּת לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמִתְפַּלֵּל לְאוֹר הַנֵּר הַדּוֹלֵק שָׁם מִבְּעוֹד יוֹם, לְפִי שֶׁהַתְּפִלָּה וּשְׁאָרֵי דְּבָרִים שֶׁהוּא אוֹמֵר וַדַּאי שְׁגוּרִים בְּפִיו יוֹתֵר מִן הַהַגָּדָה בְּפֶסַח, אֲבָל לִלְמֹד שָׁם אָסוּר, כֵּיוָן שֶׁצָּרִיךְ עִיּוּן [טַ״ז (סק״ח)]: יא (יט) וְצָרִיךְ עִיּוּן. בָּרַמְבַּ״ם (פ״ה הט״ז) אִיתָא וְצָרִיךְ עִיּוּן רַב. [ג]וְעַיֵּן בְּכִאוּר הַלָּכָה (ד״ה אסור) דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה לִפְנֵי נֵר שֶׁל שַׁעֲנָה וְחַלָּב, דִּכְלָאו הָכִי יֵשׁ מְקִלִּין וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן ד׳: יב (כ) לִבְדֹּק. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (יז) לִבְדֹּק כּוֹסוֹת הַדּוֹמִין זֶה לָזֶה וְלַיֵּדַע אֵיזֶה מֵהֶן לְהַנִּיחַ עַל הַשֻּׁלְחָן, וְשַׁמֶּשׁ שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ אֵינוֹ מַכִּירָן וְצָרִיךְ לָזֶה עִיּוּן הַרְבֵּה, עַל כֵּן חִיְּשִׁינַן שֶׁמָּא יָבוֹא לִבְדֹּק בְּאוֹר הַנֵּר. וְכָתַב שֶׁהַבְּדִיקָה הִיא לִרְאוֹת אִם הֵם נְקִיִּים, וְשֶׁמֶשׁ קָבוּעַ מִפְּנֵי שֶׁהוּא בָּקִי בָּהֶם מִכְּבָר יוֹדֵעַ אֵיזֶה כְּלִי אֵינוֹ נָקִי כָּל כָּךְ: (כא) שֶׁאוֹרוֹ רַב. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף עַל פִּי שֶׁאוֹרוֹ רַב אֲפִלּוּ הָכִי חִיְּשִׁינַן שֶׁמָּא יָבוֹא, כֵּיוָן שֶׁהוּא שֶׁמֶשׁ שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ: (כב) בְּשֶׁל נֵפְט. טַעְמָם, דְּלַהֲטָיָה לֹא חִיְּשִׁינַן לְפִי שֶׁאוֹרוֹ רַב וְלֹא צָרִיךְ לָזֶה, וּלְשֶׁמֶן יִסְתַּפֵּק לֹא חִיְּשִׁינַן מִשּׁוּם דְּמָאִיס. וּבְשֶׁמֶן זַיִת וְכֵן בְּשְׁאָרֵי שְׁמָנִים לְכֵלִי עַלְמָא אָסוּר. [ד]וּלְעֵת הַצֹּרֶךְ יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל דֵּעָה זוֹ כִּי כֵן דַּעַת (טו) הָרַבֵּה רִאשׁוֹנִים, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר שֻׁלְחַן עָצֵי שִׁטִּים (סי׳ ג המכבה והמבעיר): (כג) לְאוֹר הַנֵּר. שֶׁל נֵפְט. וּלְעִנְיַן שְׁאָר שְׁמָנִים עַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד״ה לאור): (כד) שֶׁאֵין צָרִיךְ עִיּוּן וְכוּ'. וְאַף עַל גַּב דַּאֲפִלּוּ לְהַבְחִין בֵּין בְּגָדָיו לִבְגְדֵי אִשְׁתּוֹ אָסְרוּ, הָכָא הִתִּירוּ מִשּׁוּם נְקִיּוּת [ר״ן (שם) וְהָרַמְבַּ״ן (יב: ד״ה הא) וְהָרִיטְבָּ״א (יב: ד״ה לא קשיא)

בְּאוּר הֲלָכָה

לְאוֹר הַנֵּר אָסוּר וְכַנַּ״ל בַּהַגָּ״ה (ס״ב). וְיֵשׁ לוֹמַר דְּטַעַם זֶה קַאי אַלִּיבָּא דְּפוֹסְקִים הַמַּקִּלִּין בְּעִנְיָן אֶחָד אֲפִלּוּ בִּשְׁנֵי סְרָרִים, וְקַמְשַׁמַע לָן דְּבַמְּדוּרָה אָסוּר. וְטַעַם הַשֵּׁנִי שֶׁכָּתַב וְעוֹד שֶׁתְּבוּאוֹת וְכוּ' קַאי אַלִּבָּא דְּכֻלֵּי עָלְמָא, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דַּעַל כֵּן אֲפִלּוּ הֵם סְמוּכִין זֶה לָזֶה וְקוֹרִין בְּעִנְיָן אֶחָד וּבְסֵפֶר אֶחָד גַּם כֵּן אָסוּר [עוֹלַת תָּמִיד (סק״ד)]: י * כָּל שֶׁיּוֹדֵעַ. פְּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין אִם יוֹדֵעַ אֵיזֶה סוּגְיָא וּמַסֶּכֶת כְּהָאי גַּוְנָא: יא * אָסוּר לְבָרְקָן. מִפְּתִימַת הַפּוֹסְקִים מַשְׁמַע דְּזֶה לֹא מַסְלִגִינַן בֵּין בְּדִיקַת שֶׁמֶשׁ קָבוּעַ לְאֵינוֹ קָבוּעַ כְּמוֹ לְעִנְיַן בְּדִיקַת כּוֹסוֹת דְּבִסְמוּךְ (ס״ב), וְאֲפִלּוּ עַל יְדֵי עַצְמוֹ אָסוּר, וְהַטַּעַם כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״י) בְּשֵׁם הָרַ״ן (ה: ד״ה ואמר) וְכֵן כָּתְבוּ הָרַמְבַּ״ן (יב: ד״ה הא) וְהָרִיטְבָּ״א (יב: ד״ה לא קשיא) בְּחִדּוּשֵׁיהֶם, דְּרַק שָׁם הַקֵּלָה מִשּׁוּם נְקִיּוּת. וּבְרַמְבַּ״ם (פ״ה הט״ז) וְכֵן בַּשּׁוּר מַשְׁמַע דְּדִין זֶה תְּלוּי בַּדִּין הַסְּמוּךְ וְאֵין אִסּוּר בְּדִיקָה כִּי אִם בְּשֶׁצָּרִיךְ עִיּוּן רַב לְהַבְחִין בֵּינֵיהֶם וְאָז אָסוּר אֲפִלּוּ עַל יְדֵי עַצְמוֹ דְּדָמֵי לְשֶׁמֶשׁ שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ. וְנִרְאֶה לִי דִּבְנֵר שֶׁל שַׁעֲנָה וְחֶלֶב יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל דַּעַת הָרַמְבַּ״ם וְהַשּׁוּר לְהָקֵל בְּשֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ עִיּוּן רַב. דִּבְלָאו הָכִי הַבַּ״ח (ס״ו) בְּשֵׁם רַשְׁ״ל (הגה״ט) מַקֵּל בַּנֵּרוֹת הַלַּיְלָה:

יב * פָּרוּשׁ מִין זֶפֶת וְרֵיחוֹ רַע. כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר וְחִבַּת לָבָן טָעוּת סוֹפֵר הוּא, דְּנֵפְט לָבָן אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ בְּחֹל וְכָל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת כְּדַאִיתָא בְּשַׁבָּת כ״ו עַמּוּד א׳. וְעַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר עַל מִשְׁנַיּוֹת פֶּרֶק בַּמֶּה מַדְלִיקִין (מ״ב) שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן בְּשֵׁם סֵפֶר שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד (שם) עַל הָא דְּכָתַב הָרַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה בָּרְטְנוּרָה (שם) וְצָפָת לָבָן, דְּחִבַּת לָבָן טָעוּת סוֹפֵר הוּא:

* אֲבָל שֶׁמֶשׁ קָבוּעַ וְכוּ'. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״י) שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי (פ״א ה״ג) דְּמִסְתַּפֵּק אֲדָם מַה שֶּׁבְּכוּס וּמַה שֶּׁבְּקֻעָרָה לְפָנֵי אוֹר הַנֵּר וַאֲנִי חוֹשֵׁשׁ, אִית דְּאָמַר מִפְּנֵי שֶׁהוּא לְשָׁעָה, וְאִית דְּאָמַר מִפְּנֵי הַנְּקִיּוּת וּמִפְּנֵי הַסַּכָּנָה, וְנִפְקָא מִנַּהּ לְקַנֵּחַ חִיְּרִין [דְּהֵינוּ לְלַקֵּט לִפְנֵי הַנֵּר יָרָק הָאָכוֹל מִן הַפִּסְלַת] דִּלְמַאן דְּאָמַר מִפְּנֵי הַנְּקִיּוּת מֻתָּר [וּבְוַדַּאי אֲנַן לֹא קַיְמָא לַן כְּמַאן דְּאָמַר מִפְּנֵי שֶׁהוּא לְשָׁעָה דְּהָא פְּסַק בְּכַבְלִי (יב:) אֲפִלּוּ לְהַבְחִין בֵּין הַבְּגָדִים אָסוּר]. וְהִנֵּה מִדִּבְרֵי הָרַ״ן (שם) שֶׁהוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם), וּבְיוֹתֵר מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ן (שם) וְהָרִיטְבָּ״א שֶׁהֵבִיאוּ רְאָיָה לְדִבְרֵיהֶם מִן הַיְרוּשַׁלְמִי הֲלֹא זֶה לֹא הַתֵּר רַק בְּשֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ עִיּוּן הַרְבֵּה, דְּאִי לְאו הָכִי לֹא מִקַּלִּינַן מִפְּנֵי הַנְּקִיּוּת, וְכֵן מִשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) שֶׁהִתְעִיק לְהַיְרוּשַׁלְמִי אַחַר דִּבְרֵי הָרַ״ן דְּקָאֵי בְּשֶׁמֶשׁ קָבוּעַ. וּבְשֻׁלְחָן עָרוּךְ הַגְרַ״ז (סי״א) מַשְׁמַע בָּזֶה אֲפִלּוּ בְּשֶׁצָּרִיךְ עִיּוּן הַרְבֵּה:

* לְאוֹר הַנֵּר. שֶׁל נֵפְט. וְכָתַב בְּסֵפֶר שֻׁלְחַן עָצֵי שִׁטִּים (סי׳ ג המכבה והמבעיר ס״ב) דְּהוּא הַדִּין לְשְׁאָר שְׁמָנִים, וְטַעְמוֹ דְּלֹא חִיְּשִׁינַן לְשֶׁמֶשׁ יִסְתַּפֵּק רַק בְּשֶׁמֶן זַיִת. וְלַעֲנִיוּת דַּעְתִּי בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה הלכך) לֹא מַשְׁמַע כֵּן, דְּלֹא מְמַעֲטִינַן רַק נֵפְט מִזֶּה מִשּׁוּם דְּהוּא מָאִיס, אֲבָל שְׁאָר שְׁמָנִים דּוֹמִין לְשֶׁמֶן זַיִת לָזֶה, וְגַם בַּשּׁוּר לֹא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ה (יג) אֶלְיָה רַבָּה (סק״ט) וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״י): ו (יג) רַשׁ״י (יב. ד״ה ואימת): יב (יד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח): (טו) הָרַי״ף (ה:) וְהָרא״ש (פ״א סי׳ לא) וְתוֹסָפוֹת (יב: ד״ה שמש):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״ו בסוגריים) כתב: ומטעם זה אף כשמתחממים אצלה לא ישבו בסמוך לזנבות האודים. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ז) התיר גם שלא בפני רבם. **ג]** ובשו״ע הרב (ס״א) מתיר באין צריך עיון רב בכל נר ולא רק בשעוה או חלב. **ד]** בשו״ע הרב (ס״ב) כתב שיש לסמוך על דבריהם להקל בדברי סופרים [משמע אף שלא בעת הצורך].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן עֶרֶה רְעוֹ

(כה) אֵין מוֹרִין לוֹ לִבְדֹק וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מֻתָּר, גְּזֵרָה (כו) שֶׁמָּא יִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ. הַגָּהָה: נָהֲגוּ (י) לְכַסּוֹת הַקָּטָנִים שֶׁלֹּא יִהְיוּ עֲרֻמִּים בִּפְנֵי הַנֵּרוֹת, מְשׁוּם (כז) בִּזּוּי מִצְוָה, וְכֵן כָּתַב הָרוֹקֵחַ (סִי׳ מה):

רְעוֹ דְּיֵנִי נֵר שֶׁהִדְלִיק אֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת. וּבוֹ ה׳ סְעִיפִים:

א א אֵינוֹ יְהוּדִי (א) שֶׁהִדְלִיק אֶת הַנֵּר בְּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, (ב) * אָסוּר לַכֹּל, (ג) * בְּאֶפְלוּ לְמִי שֶׁלֹּא הֻדְלַק **בִּשְׁבִילוֹ.** הַגָּהָה: וְאֵין חִלּוּק בָּזֶה (ד) בֵּין קָצַב לוֹ שָׂכָר אוֹ לֹא קָצַב (ה) אוֹ שֶׁעָשָׂאוֹ * בְּקִבְלָנוּת אוֹ בְּשָׁכִירוּת, דְּהוֹאִיל וְהַיִּשְׂרָאֵל נֶהֱנָה מִמְּלַאכְתָּה עַצְמָהּ בְּשַׁבָּת אָסוּר בְּכָל עִנְיָן (הגהות אשר״י פרק קמא דשבת (סִי׳ ג) ובית יוסף (ד״ה ומ״ש רבינו ירוחם) בשם סמ״ג (לאוין סה) וספר התרומה (סִי׳ רכב)). ג אֲבָל אִם הִדְלִיקוּ * לְעַצְמָן אוֹ **לְצָרְכּוֹ אוֹ לְצָרְכָּהּ חוֹלֶה יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ * אֵין בּוֹ סַכָּנָה,** הַגָּהָה: אוֹ לְצָרְכָּהּ (ו) קְטַנִּים דְּהוּא כְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה (מרדכי פרק קמא דשבת (סִי׳ רנ)), **מֻתָּר** (ז) **לְכָל יִשְׂרָאֵל** (ח) **לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרוֹ. וְהוּא הַדִּין לְעוֹשֶׂה מְדוּרָה** (ט) **לְצָרְכּוֹ אוֹ לְצָרְכָּהּ חוֹלֶה. * ה וְיֵשׁ אוֹסְרִים בִּמְדוּרָה מִשּׁוּם דְּגָזְרִינַן שֶׁמָּא יַרְבֶּה** (ט) **בִּשְׁבִילוֹ.** הַגָּהָה:

א שַׁבָּת קכ״ב (ע״א).
ב תּוֹסָפוֹת (שם ד״ה ואם) וְרֹא״שׁ (פט״ו סִי׳ יב) וְהָרַ״ן (סה. ד״ה ואיכא) שָׁם.
ג שָׁם בַּמִּשְׁנָה. ד סְמ״ג (לאוין סה) וְהַגְּהוֹת מַיְמוֹנִיּוֹת (תב) וְהַגְּהוֹת [מַיְמוֹנִיּוֹת] פֶּרֶק ר׳ (אות ה). ה טוּר וְשֻׁלְחָן הָעָרוּךְ (סִי׳ קיב) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ תָּם וְהַמְּפָרְשִׁים בְּפֶרֶק קַמָּא (סִי׳ רנ).

בְּאוּר הַלָּכָה

נִזְכַּר שְׁמוֹ זֶה רַק שָׁמוֹ סְתָמָא:

א * אָסוּר וְכוּ׳. הֵיינוּ לַעֲשׂוֹת לְפָנָיו הַנֵּר דָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּלֹא נֵר [אֲלִיָּה רַבָּה (סִי׳ רנ״ח)], וְלִלְמֹד אוֹ לֶאֱכֹל בִּפְנֵי הַנֵּר גַּם כֵּן בִּכְלָל זֶה לֶאֱסוֹר [תְּשׁוּבַת רִיבַ״שׁ סִימָן שפ״ז בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ן]:

* **אֲפִלּוּ וְכוּ׳.** וְדַוְקָא בְּמְלָאכָה דָּבר תּוֹרָה כְּעֵין הַדְּלָקָה, הָא בְּמְלָאכָה דְּרַבָּנָן שְׁרֵי לְאַחֵר, וְעַל כֵּן פְּסָקִינַן דְּמִי שֶׁהִנִּיחַ לְתַחוֹם דְּמָתַר לְאַחַר דְּתַחוֹמִין דְּרַבָּנָן, וַאֲפִלּוּ חוּץ לְשָׁנַיִם עָשָׂר מִיל דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּהוּא דְּאוֹרַיְתָא אֲפִלּוּ הָכִי שְׁרֵי לְאַחַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּתִקּוּ״ר אוֹת י״ח דְּאֵין מְפָרֵשׁ בְּתוֹרָה. וּמֵעַבִיר אַרְבַּע אַמּוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים דְּהֶלְכְתָא גְּמִירָא לַהּ כִּדְאָמְרִינַן בְּפֶרֶק הַזּוֹרֵק (צו:), אִם עָשָׂה אֵינוֹ יְהוּדִי בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר לְכָל יִשְׂרָאֵל לֵהָנוֹת מִזֶּה, דַּהֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי פָּרוּשׁ דִּקְרָא הוּא, וְהוּא בִּכְלַל הוֹצָאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַ״ן בְּפֶרֶק כְּלָל גָּדוֹל בְּמִשְׁנָה אֵבוֹת מְלָאכוֹת (לא: ד״ה והמוציא) עַיֵּן שָׁם, דְּאִם לֹא כֵּן אֵין עוֹנְשִׁין מַהֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְכֵיוָן שֶׁהוּא פָּרוּשׁוֹ דִּקְרָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הֲוֵי וְכִדְכָתוּב בְּהֶדְיָא דְּמִיא. **וְכֵן אִם עָשָׂה מְלָאכָתָהּ הַבָּאָה בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל,** דְּהָא אָמְרִינַן בְּגִמָּרָא (שם) דִּסְבָרָא הוּא מַה לִּי הַכָנָסָה מַה לִּי הוֹצָאָה, וְעַל כֵּן כַּכָּתוּב בְּהֶדְיָא דְּמֵי נִפְרִי מְגֻדִּים (מש״ז סק״א)].

* **בְּקִבְלָנוּת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף דְּקִבְּלָנוּת קָתָבוּ בְּסִימָן רנ״ב סָעִיף ב׳ הַמַּתָּר, הָכָא לְעִנְיַן הַדְּלָקָה אָסוּר מִשּׁוּם שֶׁנֶּהֱנָה וְכוּ׳, וְעַיֵּן שָׁם בְּמַגֵּן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י״א. מִיהוּ **בְּבֵית יִשְׂרָאֵל בְּלֹא הֵכִי אָסוּר בְּקִבְלָנוּת** כַּמְבֹאָר שָׁם בְּסִימָן רנ״ב (ס״ב), **וְרַמַ״א כָּאן קָא מַשְׁמַע לָן אַף אִם הַיִּשְׂרָאֵל בְּמָלוֹן אֵצֶל הָאֵינוֹ יְהוּדִי** נִפְרִי מְגֻדִּים (א״א סק״ב) וּלְבוּשֵׁי שְׁרָד]. וְעַיֵּן בְּקֶרְבָּן נְתַנְאֵל (פט״ד סִי׳ יב אות ק) שֶׁרָצָה לְחַפֵּשׂ זְכוּת עַל הָאֲנָשִׁים שֶׁנּוֹהֲגִין לְהַדִּיר לְעַצְמָן עַל יְדֵי קְצִיצָה, וּכְאֶמֶת זֶה אֵינוֹ דְּבְבֵית יִשְׂרָאֵל בְּלֹא הָכִי לֹא מְהֵנֵי קְצִיצָה וְכַנַּ״ל בְּסִימָן רנ״ב. וְגַם רְאִיָּתוֹ מִדִּבְרֵי הָרא״ש אֵינָהּ רְאִיָּה כְּלָל, דְּהָרא״ש לֹא קָאָמַר רַק דְּאִם הֵאֵינוֹ יְהוּדִי הָאֲכִיל מַצְעָמוֹ לְבָהֲמַת יִשְׂרָאֵל אֵין צָרִיךְ הַיִּשְׂרָאֵל לְמָחוֹת בְּיָדוֹ וּמִשּׁוּם דְּאֵין הַיִּשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה שׁוּם פְּעֻלָּה בָּזֶה, אֲבָל לֹא שֶׁיְּהֵא מֻתָּר הַיִּשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ לֵהָנוֹת מִמַּעֲשֵׂה הָאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁעֲשָׂה בְּשַׁבָּת בִּשְׁבִילוֹ וְכֵנוֹ לְהַשְׁלִים פְּעֻלָּתוֹ בְּשַׁבָּת, וְעַיֵּן בְּסִימָן רנ״ב בְּמַגֵּן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י״א. וְתַדַּע, דְּהָא הַבַּיִת יוֹסֵף וְגַם הָרַמַ״א הִסְפִּימוּ בְּסִימָן זֶה דְּלֹא שׁוּם חוֹלֶק עַיֵּן שָׁם בְּסָעִיף קְצִיצָה, וּלְהַלָּן בְּסִימָן שכ״ח הָעֲתִּיקוּ דִּבְרֵי הָרא״שׁ בְּלִי שׁוּם חוֹלֶק עַיֵּן שָׁם בְּסָעִיף י״ג, וְעַל כָּרְחָךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ:

* **לְצָרְכּוֹ.** וְאִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי הִדְלִיק אֵיזֶה קֵיסָם אוֹ נֵר מִשָּׁם פְּסוּל הַמְבֹאָר בְּסִימָן רס״ד (סעי׳ א־ה) **אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְפָנָיו,** דְּלֹא עָדִיף מִשָּׁאם הָיָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל דְּחִשְׁינַן בּוֹ שֶׁמָּא יַשֶּׂה, וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (מש״ז סק״א). **כָּתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה** (סִי׳ יז), **אֵינוֹ יְהוּדִי שָׁרָצָה לְתַקֵּן נֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל [דְּהֵיינוּ לְמָחט הַפְּתִילָה] וְנִכְבָּה בְּיָדוֹ וְחָזַר וְהִדְלִיקוֹ, נִרְאֶה לִי דְּמֻתָּר דְּזֶה הֲוֵי כְּמוֹ לְצָרְכּוֹ כֵּיוָן שֶׁנִּכְבָּה בְּיָדוֹ** עַיֵּן שָׁם. **וּלְבַקֵּשׁ לְאֵינוֹ יְהוּדִי לְמָחט בְּנֵדֵי אָסוּר:**

* **אֵין בּוֹ סַכָּנָה.** וּבֵיש בּוֹ סַכָּנָה, **אֲפִלּוּ הִדְלִיק יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִילוֹ מֻתָּר לְכָל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרוֹ** דְּנֵר לְאֶחָד נֵר לְמֵאָה [כֵּן מוֹכֵחַ מִבְּאוּר הַגְּרָ״א]:

* **וְיֵשׁ אוֹסְרִים וְכוּ׳.** וְלִדְבְרֵיהֶם **אֲפִלּוּ אִם נַעֲשָׂה בִּשְׁבִיל חוֹלֶה שֵׁשׁ בּוֹ סַכָּנָה** אָסוּר לִשְׁאָר אֲנָשִׁים לְהִתְחַמֵּם מֵהֶם נִגְדָּה מְשׁוּם חֲשָׁשׁ דְּשֶׁמָּא יַרְבֶּה [בַּיִת יוֹסֵף

בְּאֵר הַיֵּטֵב

יב (י) **לְכַסּוֹת.** וְהוּא סַכָּנָה גְּדוֹלָה אֲפִלּוּ בְּלֹא נֵר שֶׁל שַׁבָּת:

א (ו) **בְּשְׁבִילוֹ.** הִקְשָׁה בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש רבינו אז) בְּסִימָן שכ״ה (סִי׳ ג) גַּבֵּי מִלֵּא אֵינוֹ יְהוּדִי מַיִם לְבָהֲמָתוֹ מְחַלְּקִינַן בֵּין מְכִירוֹ אוֹ לֹא, וְכָאן לֹא חִלֵּק, וְתֵרֵץ דִּבְזֶה אֲפִלּוּ לֹא מְכִירוֹ מֵעוֹלָם, עֲכָשָׁו שִׁיּוּשַׁב אֵצֶל אֵשׁ שֶׁלּוֹ הֲוֵי כְּמְכִירוֹ. וּבַ״ח (ס״ב) תֵּרֵץ דְּמִסְתָּמָא כְּשֶׁיּוּשַׁב אֵצֶל הָאֵשׁ שֶׁלּוֹ הֲוֵי מְכִירוֹ מִקֹּדֶם, דְּאֵין הָאֵינוֹ יְהוּדִי מַנִּיחַ לְיַשֵּׁב אִישׁ נָכְרִי אֵצֶל הָאֵשׁ, אֲבָל אִם יְדוּעַ שֶׁאֵין מְכִירוֹ שְׁרֵי. וְעַיֵּן טַ״ז (סק״א). וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ג) לִידֵי נִכְפֶּה כְּדְאִיתָא בִּפְסָחִים קי״ב (ע״ב), א]וְנִרְאֶה לְחַלֵּק בֵּין קָטָן לְגָדוֹל [אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ק יד)]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּחִדּוּשֵׁיהֶם]: (כה) **אֵין מוֹרִין לוֹ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אִם בָּא לְפָנֵינוּ לִשְׁאֹל אֵין מוֹרִין לוֹ לְכַתְּחִלָּה, וְאִם עָשָׂה מַעֲצָמוֹ אֵין מוֹחִין בְּיָדוֹ: (כו) **שֶׁמָּא יִסְתַּפֵּק.** וְאַף עַל גַּב דִּלְעִנְיַן הַדְּלָקָה לֹא אִסְרוּ מִשּׁוּם זֶה, (טז) שָׁאנֵי הָכָא דְּעַל יְדֵי שֶׁהוּא מִתְקָרֵב לַנֵּר בְּיוֹתֵר לְבְדֹק חִישִׁינַן טְפֵי: (כז) **בִּזּוּי מִצְוָה.** קָשֶׁה, דִּבְלָאו הָכִי אָסוּר מִשּׁוּם סַכָּנָה דְּאָתֵי לִידֵי נִכְפֶּה כְּדְאִיתָא בִּפְסָחִים קי״ב (ע״ב), א]וְנִרְאֶה לְחַלֵּק בֵּין קָטָן לְגָדוֹל [אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ק יד)]:

א (א) **שֶׁהִדְלִיק.** וְהוּא הַדִּין (ו) לְכָל מְלָאכָה שֶׁיַּעֲשֶׂה הָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל דְּאָסוּר לַכֹּל לֵהָנוֹת מִזֶּה, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רנ״ב סָעִיף ב׳ לְעִנְיַן קַבְּלָנוּת: (ב) **אָסוּר.** מִדְּרַבָּנָן, דְּאִם יְהֵא מֻתָּר לֵהָנוֹת (ג) יֹאמַר לוֹ לְהַדְלִיק: (ג) **אֲפִלּוּ וְכוּ׳.** וְלֹא דְּמֵי לְמִי שֶׁהוּבָא בִּשְׁבִילוֹ מִחוּץ לַתְּחוּם בְּשַׁבָּת דְּמֻתָּר לְאַחַר וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שכ״ה סָעִיף ח׳, דְּתִחוּמִין דְּרַבָּנָן, (ג) וְכֵן כָּל אִסּוּר דְּרַבָּנָן שֶׁעֲשָׂה אֵינוֹ יְהוּדִי בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל מֻתָּר לְאַחַר שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בִּשְׁבִילוֹ: (ד) **בֵּין קָצַב.** הֵינוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְקָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא אָמְרִינַן בְּעִנְיָנֵנוּ אֵינוֹ יְהוּדִי אַדַּעְתָּא דְּנַפְשֵׁהּ עָבִיד כְּדֵי לְקַבֵּל שְׂכָרוֹ הַנִּקְצָב לוֹ וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן רנ״ב סָעִיף ב׳ לְעִנְיַן קַבְּלָנוּת: (ה) **אוֹ שֶׁעֲשָׂאוֹ וְכוּ׳.** הוּא פָּרוּשׁ לְמָה שֶׁאָמַר מִתְּחִלָּה בֵּין קָצַב, עַל זֶה אָמַר בֵּין שֶׁהִקְצָבָה הָיְתָה בְּקַבְּלָנוּת אוֹ בְּשָׁכִירוּת, (ז) וְקַבְּלָנוּת מִקְרֵי הֵיכָא שֶׁשָּׂכְרוֹ סְתָם לְהַדְלִיק לוֹ נֵר בְּעֵת שֶׁיִּצְטָרֵךְ (ה) וְקָצַב לוֹ מִכָּל הַדְּלָקָה דָּבָר קָצוּב, וּשְׁכִירוּת מִקְרֵי כְּשֶׁנּוֹתֵן לוֹ בְּכָל יוֹם כָּךְ וְכָךְ: (ו) **קְטַנִּים.** הֵינוּ אִם צְרִיכִים הַרְבֵּה, (ז) אֲבָל בְּלָאו הָכִי לֹא: (ז) **לְכָל יִשְׂרָאֵל.** דְּלֹא שַׁיָּךְ כָּאן גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֹאמַר לוֹ לְהַדְלִיק בִּשְׁבִיל חוֹלֶה, שֶׁהֲרֵי מֻתָּר לוֹמַר אַף לְכַתְּחִלָּה וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שכ״ח סָעִיף י״ז: (ח) **לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרוֹ.** אֲפִלּוּ (ז) הוּא מַכִּירוֹ, וְלֹא חִישִׁינַן שֶׁמָּא יַרְבֶּה בִּשְׁבִילוֹ דְּנֵר לְאֶחָד נֵר לְמֵאָה. (ט) וּבְכָל זֶה אֵין חִלּוּק בֵּין אִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי הִדְלִיק הַנֵּר בְּבֵיתוֹ אוֹ בְּבֵית יִשְׂרָאֵל: (ט) **לְצָרְכּוֹ וְכוּ׳.** דְּמֻתָּר לְכָל יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַמֵּם וַאֲפִלּוּ הוּא מַכִּירוֹ, מְשׁוּם דְּמְדוּרָה קְטַנָּה נַמִּי מְחַמֶּמֶת הַרְבֵּה אֲנָשִׁים וְהֲוֵי כְּמוֹ נֵר דְּנֵר לְאֶחָד נֵר לְמֵאָה. וְהַיֵּשׁ אוֹסְרִים סְבִירָא לְהוּ דִּבְמְדוּרָה גָּזְרִינַן שֶׁמָּא יַרְבֶּה, וְלֹא דְּמֵי לְנֵר מְשׁוּם דְּלִפְעֵי רְבוּי אֲנָשִׁים שֶׁמִּסְתַּכְּלִין אֵצֶל הַמְּדוּרָה צָרִיךְ לְהוֹסִיף וּלְהַגְדִּיל הַמְּדוּרָה. (ט) וְאִם הִסִּיק הָאֵינוֹ יְהוּדִי הַתַּנּוּר לְצָרְכּוֹ, כֻּלֵּי עָלְמָא מוּתָּרִים דְּרַשַּׁאי הַיִּשְׂרָאֵל לְכָנֵס לַבַּיִת הַחָרֵךְ, דְּחַמּוּם לְאֶחָד חַמּוּם לְמֵאָה וְהֲוֵי כְּמוֹ נֵר דְּשָׁרֵי: (י) **בִּשְׁבִילוֹ.** ב]וְאִם יְדוּעַ הוּא שֶׁאֵינוֹ מַכִּירוֹ, (י) שָׁרֵי לְכֻלֵּי עָלְמָא:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מז) בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה הלכך): **א** (ו) מוֹכֵחַ שָׁם בְּגֶמָרָא (קכב.) וְכֵן פְּסָקוּ כָּל הַפּוֹסְקִים: (ג) רַשְׁבָּ״א (שם ד״ה הא דתניא) אֲלִיָּה רַבָּה (סק״א) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״א): (ד) מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב): (ה) מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ב): (ו) מַשָּׂה יְהוּדָה (סק״ר) וְכֵן כָּתַב הַגְּרָ״א: (ז) גְּמָרָא (שם): (ח) אַחֲרוֹנִים: (ט) מַגֵּן אַבְרָהָם (שם) לְפִי דַּעַת הַבַּ״ח (ס״ב) וְכֵן (סק״ג) וְאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ה): (י) מַגֵּן אַבְרָהָם (שם) לְדִינָא, וְעַיֵּן בְּסֵפֶר חֶמֶד מֹשֶׁה (סק״ר) וּמַשָּׂה יְהוּדָה (סק״ר) שֶׁהִסְפִּימוּ לְתִרוּץ קַמָּא שֶׁל הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה אבל) דְּבְשַׁאֵינוֹ מַכִּירוֹ שָׁרֵי לְכֻלֵּי עָלְמָא:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (סי״ג בסוגריים) כתב שיש סכנה אף לקטנים לעמוד בפני הנר ערום. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ג וקו״א סק״ה) לא חילק בין מכירו לשאינו מכירו, ובשניהם אין להקל אלא בשעת הצורך.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah